

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XXII

(Ayrıbasım / Offprint)

MERSİN
2014

KAAM YAYINLARI
OLBA
XXII

© 2014 Mersin Üniversitesi/Türkiye
ISSN 1301 7667
Yayıncı Sertifika No: 14641

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST
ve

TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.

Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the journal OLBA..

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu taktirde basılacaktır.

Articles should be written according the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan

OLBA'nın yeni sayılarında yayımlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342 Mersin - TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses

Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734

Fax: 00.90.324.361 00 46

web mail: www.kaam.mersin.edu.tr

www.olba.mersin.edu.tr

e-mail: sdurogonul@gmail.com

kaam@mersin.edu.tr

Baskı / Printed by

Oksijen Basım ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit. 2. Cad. No: 202/A Bağcılar-İstanbul

Tel: +90 (212) 325 71 25 Fax: +90 (212) 325 61 99

Sertifika No: 29487

Dağıtım / Distribution

Zero Prod. Ltd.

Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09

info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XXII

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XXII

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS
Deniz KAPLAN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN
2014

İçindekiler/Contents

İsmail Özer

Eski Anadolu ve Japon İskeletlerinde Diskriminant Fonksiyon Analiziyle Cinsiyet Tayini
(*Sex Determination by Applying Discriminant Function Analysis on Ancient Anatolian and Japanese Skeletons*) 1

Nilgün Coşkun

Mardin Müzesi'nden Bir Grup Yeni Assur Çanak Çömleği
(*A Group of Neo-Assyrian Pottery in the Mardin Museum*) 15

İlkan Hasdağlı

The Post-Bronze Age Pottery from Ulucak Höyük
(*Ulucak Höyük'ten Tunç Çağı Sonrasına Ait Seramikler*) 33

Hülya Bulut

*Early Iron Age Pottery from Halicarnassus Peninsula:
Two New Amphora Fragments from Pedasa*
(*Halikarnassos Yarımadası Erken Demir Çağ Seramiği:
Pedasa'dan İki Yeni Amphoraya Ait Parçalar*) 63

Carolyn C. Aslan – Gülşah Günata

Troya: Protogeometrik, Geometrik ve Arkaik Dönemler
(*Troy: Protogeometric, Geometric and Archaic Periods*) 81

Vedat Keleş

*Parion Nekropolü'nde Ele Geçen Dört Altın Obje Üzerine
Yeni Bir Değerlendirme*
(*A New Evaluation on Four Golden Objects Recovered from the
Necropolis of Parion*) 117

Erdoğan Aslan

Bithynia Bölgesi Kalpe Limanı
(*Port of Kalpe in the Bithynian Region*) 129

Zeliha Gider Büyükozer

Dorik Frizden Bir Detay: Triglif Kulakları
(*A Detail of the Doric Friese: Triglyph Ears*) 155

Bilal Söğüt – Murat Taşkıran	
<i>Stratonikeia'dan Augustus Dönemi Mısır Etkili Korinth Başlıkları (Corinthian Capitals of Augustian Period from Stratoniceia with Egyptian Influence)</i>	189
Erkan Alkaç	
<i>M.Ö. 1. Yüzyılın Ortalarında Yunan Amphoralarının Mühürlenme İşleminin Sona Ermesinin Nedenleri (The Reasons for the Termination of the Production of Greek Stamped Amphorae in the mid 1st century BC)</i>	213
H. Asena Kızıarslanoglu	
<i>Elaiussa Sebaste'den Baetica Üretimi Amphoralar (Baetica Amphorae from Elaiussa Sebaste)</i>	231
Tuna Şare-Ağtürk	
<i>Arakhne's Loom: Luxurious Textile Production in Ancient Western Anatolia (Arakhne'nin Dokuma Tezgahı: Antik Batı Anadolu'da Yüksek Kalite Tekstil Üretimi)</i>	251
Florian Haymann	
<i>Ein entvölkertes Kilikien unter Tigranes II. ? Für eine neue Sicht auf Ostkilikien in der Zeit von 78 bis 64 v. Chr. (II. Tigranes Zamanında Kilikia'nın İstislaştırılması? İ.Ö. 78-64 Yılları Arasında Doğu Kilikia İçin Yeni Bir Bakış Açısı)</i>	281
M. Ertan Yıldız	
<i>Kelainai/Apameia Kibotos'tan Dört Yeni Yazıt (Vier neue Inschriften aus Kelainai/Apameia Kibotos)</i>	291
Ahmet Türkan	
<i>Grek Büyü Papirüslerine Göre Roma İmparatorluğu Ortadoğusu'ndaki Yeni Din Anlayışı ve Kozmik Sistem Üzerine Bazı Gözlemler (Some Observations on the New Religious Concept and Cosmic System in the Roman Middle East According to Greek Magical Papyri)</i>	307
Ayşe Çaylak Türker	
<i>Çanakkale'den İon-İmpost Sütun Başlıkları (Ionic-Impost Column Capitals from Çanakkale)</i>	337
Ayşe Aydın	
<i>Adana ve Mersin Müzeleri'ndeki Figürlü Başlıklar (Figured Capitals in the Adana and Mersin Museums)</i>	369
Norman Wetzig	
<i>Alahan Manastır. Alte Befunde – Neue Deutungen (Alahan Manastır. Eski Buluntular – Yeni Yorumlar)</i>	393

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI ‘OLBA’

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez basılır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayında gönderilmiş olması gerekmektedir.

1998 yılından bu yana basılan Olba; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu'ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Antropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nüvizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi alanlarında yazılmış makaleleri kapsamaktadır.

Yayın İlkeleri

1. a. Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
 - b. Metin 10 punto; özet, dipnot, katalog ve bibliyografya 9 punto olmak üzere, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
 - c. Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
 - d. Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Noktalama (tireler) işaretlerinde dikkat edilecek hususlar:
 - a. Metin içinde her cümlemin ortasındaki virgülden ve sonundaki noktadan sonra bir tab boşluk bırakılmalıdır.
 - b. Cümle içinde veya cümle sonunda yer alan dipnot numaralarının herbirisi noktalama (nokta veya virgül) işaretlerinden önce yer almalıdır.
 - c. Metin içinde yer alan “fig.” ibareleri, küçük harf ile ve parantez içinde verilmeli; fig. ibaresinin noktasından sonra bir tab boşluk bırakılmalı (fig. 3); ikiden fazla ardışık figür belirtiliyorsa iki rakam arasına boşluksuz kısa tire konulmalı (fig. 2-4). Ardışık değilse, sayılar arasına nokta ve bir tab boşluk bırakılmalıdır (fig. 2. 5).
 - d. Ayrıca bibliyografya ve kısaltmalar kısmında bir yazar, iki soyadı taşıyorsa soyadları arasında boşluk bırakmaksızın kısa tire kullanılmalıdır (Dentzer-

Feydy); bir makale birden fazla yazarlı ise her yazardan sonra bir boşluk, ardından uzun tire ve yine boşluktan sonra diğer yazarın soyadı gelmelidir (Hagel – Tomaschitz).

3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII.

Dipnot (kitaplar için)

Richter 1977, 162, res. 217.

Dipnot (Makaleler için)

Oppenheim 1973, 9, lev.1.

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	Bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig.” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. (Levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır).
5. Word dökümanına gömülü olarak gönderilen figürler kullanılmamaktadır. Figürlerin mutlaka sayfada kullanılması gereken büyüklükte ve en az 300 pixel/inch çözünürlükte, photoshop tif veya jpeg formatında gönderilmesi

gerekmektedir. Adobe illustrator programında çalışılmış çizimler Adobe illustrator formatında da gönderilebilir. Farklı vektörel programlarda çalışılan çizimler photoshop formatına çevrilemiyorsa pdf olarak gönderilebilir. Bu formatların dışındaki formatlarda gönderilmiş figürler kabul edilmeyecektir.

6. Figürler CD'ye yüklenmelidir ve ayrıca figür düzenlemesi örneği (layout) PDF olarak yapılarak burada yer almalıdır.
7. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
11. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
12. Metnin word ve pdf formatlarında kaydı ile figürlerin kopyalandığı iki adet CD (biri yedek) ile birlikte bir orijinal ve bir kopya olmak üzere metin ve figür çıktısı gönderilmelidir.
13. Makale içinde kullanılan özel fontlar da CD'ye yüklenerek yollanmalıdır.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is November of each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on antropology, prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology of Asia Minor, the Mediterranean region and the Near East.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in Word programs.
b. The text should be written in 10 puntos; the abstract, footnotes, catalogue and bibliography in 9 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh).
c. Footnotes should take place at the bottom of the page in continous numbering.
d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choises (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Punctuation (hyphen) Marks:
 - a. One space should be given after the comma in the sentence and after the dot at the end of the sentence.
 - b. The footnote numbering within the sentence in the text, should take place before the comma in the sentence or before the dot at the end of the sentence.
 - c. The indication fig.:
 - * It should be set in brackets and one space should be given after the dot (fig. 3);
 - * If many figures in sequence are to be indicated, a short hyphen without space between the beginning and last numbers should be placed (fig. 2-4); if these are not in sequence, a dot and space should be given between the numbers (fig. 2. 5).

d) In the bibliography and abbreviations, if the author has two family names, a short hyphen without leaving space should be used (Dentzer-Feydy); if the article is written by two or more authors, after each author a space, a long hyphen and again a space should be left before the family name of the next author (Hagel – Tomaschitz).

3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbreviations’ used in the footnotes should be explained in the ‘Bibliography’ part. The bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliography (for articles):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII.

Footnotes (for books):

Richter 1977, 162, fig. 217.

Footnotes (for articles):

Oppenheim 1973, 9, pl.1.

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an author that has just been mentioned
ff	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation ‘fig.’ should be used in continous numbering (remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviaton should not be used).

5. Figures, embedded in Word documents can not be used. Figures have to be in the length in which they will be used in the page, being at least 300 pixel/ inch, in photoshop tif or jpeg format. Drawings in adobe illustrator can be sent in this format. Drawings in other vectoral programs can be sent in pdf if they can't be converted to photoshop. Figures sent in other formats will not be accepted.
6. Figures should be loaded to a CD and a layout of them as PDF should also be undertaken.
7. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
8. A list of figures should take part at the end of the article.
9. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
10. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
11. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German .
12. The text in word and pdf formats as well as the figures should be loaded in two different CD's; furthermore should be sent, twice the printed version of the text and figures.
13. Special fonts should be loaded to the CD.

MARDİN MÜZESİ'NDEN BİR GRUP YENİ ASSUR ÇANAK ÇÖMLEĞİ

Nilgün COŞKUN*

ABSTRACT

A Group of Neo-Assyrian Pottery in the Mardin Museum

Presence of Neo-Assyrians in Southeastern Anatolia was not known well enough until the excavations at Üçtepe and Girnevaz started in the early 1990's. Salvage projects within the frame of the Southeast Anatolian Project (GAP) and the increasing number of excavations, particularly in the Upper Tigris basin have provided new evidence regarding the overall knowledge of the region during the Middle Iron Age. However, due to the lack of studies in the Khabur valley, the settlement pattern of the Middle Iron age here is still not very well known. In the Middle Euphrates Valley Tille VIII, Upper Tigris Valley Üçtepe 8-7, Ziyarettepe, Kavuşan V, Hakemi Use, Gre Dimse, Harabe Bezikan, Salat, Aşağı Salat and Hirbemerdon IVb and finally in the Upper Khabur Valley Girnevaz give information related to settlement patterns of the Neo-Assyrian kingdom, especially in the Upper Tigris region. However, Neo-Assyrian pottery uncovered has not been published entirely other than in annual excavation reports and in some articles covering particularly the Tille and partially the Lidar excavations. On the other hand the northern expansion and distribution of the pottery culture to the south of the Southeast Taurus Mountains has been already established. This area extends to the Euphrates on the west and to the Batman River on the east. Neo-Assyrian pottery groups in the Mardin Museum quite resemble in respect of their techniques the Middle Iron Age – Neo-Assyrian pottery of Upper Tigris and Upper Euphrates basins, and also the Neo-Assyrian centres in North Syria and North Iraq. Although the provenance of the wares purchased is not known it is plausible to say that they originated from Southeast Anatolia.

Keywords: Middle Iron Age, Neo-Assyrian, Southeast Anatolia, Mardin Museum, Neo-Assyrian pottery.

* Arş. Gör. Dr. Nilgün Coşkun, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kampüs 65080, Van. E-posta: nilguncoskun@yahoo.com

ÖZET

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Yeni Assur varlığı 1990'lı yılların başında yapılan Üçtepe ve Girnevaz kazıları dışında pek bilinmemekteydi. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında gerçekleştirilen kurtarma projeleriyle son yıllarda özellikle Orta Fırat ve Yukarı Dicle Havzalarında sayıları artan kazılar sayesinde bölgenin Orta Demir Çağ'daki genel görünümü hakkındaki veriler artmıştır. Ancak Yukarı Habur Bölgesi'nin Orta Demir Çağ'daki yerleşim dokusu hakkındaki bilgiler, araştırmaların sınırlı olması nedeniyle yeterli değildir. Orta Fırat Vadisi'ndeki Tille VIII, Yukarı Dicle Vadisi'ndeki Üçtepe 8-7 ve Ziyarettepe gibi büyük Yeni Assur kentleri ile beraber Kavuşan V, Hakemi Use I, Gre Dimse, Harabe Bezikan, Salat Tepe, Aşağı Salat ve Hirbemerdon IVb gibi kırsal yerleşme yerleri ve Yukarı Habur Vadisi'ndeki Girnevaz I-V. Tabakalarda ele geçen çanak çömlekler Yeni Assur Krallığı'nın özellikle Yukarı Dicle Havzası'ndaki yerleşim dokusu hakkında bilgi sağlar. Ancak şimdiye kadar Tille ve kısmen Lidar hariç kazısı yapılan merkezlerde bulunan Yeni Assur dönemi çanak çömlek malzemeleri, yıllık raporlar ve bazı makaleler dışında, tam olarak yayınlanmış değildir. Bununla birlikte çanak çömlek kültürünün Güneydoğu Toros silsilelerinin güneyindeki kuzey yayılımı aşağı yukarı ortaya konmuş bulunmaktadır. Bu sınırın batıda Fırat Nehri'nden doğuda Batman Suyu'nun batısına kadar genişlediği anlaşılmaktadır. Kazılarda çıkan Orta Demir Çağ çanak çömlekleri ile beraber Güneydoğu Anadolu yüzey araştırmalarında bulunmuş ve bölge müzelerine satın alma yoluyla kazandırılmış çok sayıda Yeni Assur çanak çömleği vardır. Bu yazıda Mardin Müzesi koleksiyonuna satın alma yoluyla kazandırılmış bir grup Yeni Assur çanak çömleği incelenmiştir. Mardin Müzesi'nde geniş bir satın alma koleksiyonu ile temsil edilen Orta Demir Çağ-Yeni Assur Dönemi'ne ait incelediğimiz çanak çömlekler Kuzey Suriye, Kuzey Irak ve Güneydoğu Anadolu Yeni Assur merkezleri çanak çömlek geleneği ile birliktelik halindedir. Satın alma eserlerin çıkış yerleri her ne kadar belirsiz olsa da söz konusu malzemenin Güneydoğu Anadolu kökenli olabileceğini söylemek yerleşim dokusundaki yoğunluk göz önüne alındığında yanlış olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orta Demir Çağ, Yeni Assur, Güneydoğu Anadolu, Mardin Müzesi, Yeni Assur çanak çömleği.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi müzelerinde satın alma yoluyla edinilmiş çok sayıda Orta Demir Çağ-Yeni Assur çanak çömleği vardır. Bu durum bölgedeki yoğun Yeni Assur yerleşim dokusu ve ne yazık ki yapılan kaçak kazıların fazlalığı ile ilgilidir. Mardin Müzesi'nde geniş bir satın alma koleksiyonu ile temsil edilen çanak çömleklerden bir grup bu makalede ele alınmıştır¹.

¹ Bu yazıda ele aldığımız Mardin Müzesi çanak çömlek grubu Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Aynur Özfirat'ın danışmanlığında tamamlanmış olduğumuz "Güneydoğu Anadolu Bölgesi Orta Demir Çağ Çanak Çömlek Kültür Bölgeleri:

İncelediğimiz çanak çömlekler mal, form ve teknik olarak ortak özellikler taşır. Çanak çömlekler çok farklı olmamakla birlikte; kahveden kiremite değişen hamur renkleri olan ve hamurunun renginde astarlanmış örnekler “kiremit-kahve” (fig. 2-3), krem, açık yeşil, devetüyü gibi açık tonlarında hamurlu ve hamurlarının renginde astarlı olanlar “krem” (fig. 4) ve kahveden kiremite ve kreme değişen hamur rengi ile krem, açık yeşil, devetüyü astarı olan örnekler de “krem astarlı” (fig. 4) olarak üç ayrı grupta değerlendirilmiştir.

Bu çanak çömlekler, kaliteli örnekler dışında, kum ve bitki katkıdırlar, çoğu orta derecede fırınlanmıştır, daha az oranda iyi derecede fırınlanmışlar da vardır. Kaplar büyük ölçüde hafif ağırlıdır, bir kısmının yüzeyi işlenmeden bırakılmıştır. Hepsisi çark yapımıdır. İçlerinde “saray malları”na benzer olanlar son derece kaliteli mal ve teknik özelliklere sahiptir. Bu kaplar ince kum katkıları ve iyi derecede fırınlanmaları, ince çeperleri ve özenli formları ile diğerlerinden ayrılır (fig. 2. 1, 6. 1, 5. 1, 12. 1).

Formlar, mal gruplarına göre değişiklik göstermez:

Omurgalı çanaklar, küçük boyutlu, basit veya dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı olup (fig. 4. 1-3, 8. 1-3) düz ya da halka diplidir. Orta Assur döneminden itibaren sevilerek kullanılan bu çanaklar aynı şekilde Yeni Assur döneminin sonuna kadar en sık karşılaşılan formlar olarak varlığını korumuştur². Yeni Assur Dönemi'nin erken safhası olarak adlandırılan ve M. Ö. 9. yüzyıldan 8. yüzyılın ortalarına kadar olan dönemde bu tür çanaklar daha derin ve büyük boyutlu iken, geç dönemde yani M. Ö. 8. yüzyılın ortalarından Ninive'nin düşüşüne kadar olan zamanda çanakların boyutları küçülmüş ve erken döneme göre daha sığ olanlar tercih edilmiştir³. Bu formun benzerleri Yukarı Dicle Havzası, Harran Ovası ve Orta Dicle Havzası'ndaki merkezlerde vardır⁴.

Gelişimleri, Sınırları, Çanak Çömlek Grupları Ve İlişkileri Çerçevesinde Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezimizde ele alınmıştır. Tez çalışmamız Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Biriminin 2010-SOB-D010 numaralı projesi ile desteklenmiştir. Müze çalışmalarımız için izin veren T.C. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Müzeler Şubesi ve Mardin Müzesi Müdürlüğü'ne ve tez danışmanımız Prof. Dr. Aynur Özfirat'a teşekkür etmek zevkli bir görevdir.

² Rawson 1954, 170.

³ Hausleiter 1999, 136.

⁴ Coşkun 2013, Lev. CXXVIII, CXL, Llod – Gökçe 1953, Çiz. 30, Curtis – Green 1997, Şek. 104, 108, Lines 1954, Lev. XXXVII: 2, Curtis 1989, Şek. 33.

Çömlekler, alçak boyunlu küresel (fig. 2. 3-4, 6. 3-4, 5. 5, 13. 2) ya da yuvarlak gövdeli (fig. 3. 1-2, 7. 1-2, 4. 5, 9. 2) ve yüksek boyunlu yuvarlak gövdelidir (fig 4. 12, 11. 3, 5. 3, 12. 3). Basit, dışa doğru kalınlaştırılmış ya da çekilmiş ağız kenarlı bu örneklerin bazılarında boyun ile gövdenin birleştiği yerde silme bulunur (fig. 2. 4, 3. 2, 7) . Çömlekler düz (fig. 2. 3-4, 5. 5), yükseltilmiş halka (4. 5, 4. 12, 5. 3) ve sivri (3. 1-2) diplidir. Assur mezarlarında küresel gövdeli ve büyük boyutlu örnekler erken döneme tarihlenirken geç dönem mezarlarından ele geçenler daha ince boyunludur⁵. Çömleklerin benzerleri Yukarı Fırat Vadisi, Yukarı Dicle Havzası ve Orta Dicle Havzası'nda bulunmuştur⁶.

Kadehler, (fig. 2. 1-2, 6. 1-2, 4. 4, 6-7, 9. 1, 3, 10. 1, 5. 1-2, 12. 1-2) günlük kullanım kaplarına göre daha özenli işçilik gösterirler ve düz, kaide ya da düğme diplidirler. Kadehler arasındaki iki örnek (fig. 2. 1, 6. 1, 5. 1, 12. 1) neredeyse katkısız hamurları ve ince cidarları ile “saray malları” na benzer niteliktedir. Yeni Assur Dönemi'nin geç evresinde “saray malı” olarak nitelendirilen seramiklerin kullanımında bir artış izlenir. Dibi memecikli kadehlere (nipple-based goblet)⁷ bu mal grubu içinde sıkça rastlanır. Mardin Müzesi'ndeki örneklerden birinin üzerinde parmak baskı bezeme (fig. 5. 1, 12. 1) vardır. Bu bezeme türü Yeni Assur çanak çömlekçiliğinde başlangıçta bir süsleme ögesinden çok yapım aşamasında oluşan kaçınılmaz bir görüntüdür. Söz konusu baskılar, kapları nemliyken tutan ustaların parmak izleridir. Çömlekçiler daha sonra bunu bir bezeme çeşidi olarak kullanmaya başlamışlar ve daha sıklaştırmışlardır. Bu kadehler genel olarak sıra dışı teknikte yapılmışlardır. Nimrud'da bulunan bazı örnekler yumurta kabuğu kalınlığındadır ve üzerlerindeki parmak izleri oldukça açıktır. Dipler ustalarca içerden sıkıştırılmıştır. Bu üretim Nimrud'da Assur-ban-apli'den birkaç 10 yıl öncesine tarihlenir⁸. Basit ve

⁵ Hausleiter 1999, 139.

⁶ Müller 1999, Fig. 13: 6, Coşkun 2013, Lev. CXVII: 6, 7; CXVIII: 1, Guarducci – Laneri 2010 Şek. 145, Karg 1999, Şek. 11: 1, 2, Kozbe 2007, Çiz. 4, 8, Şenyurt 1986, Lev XXVII: 105, Curtis – Green 1997, Şek: 93, Oates 1959, Lev. Lev. XXXVI: 43, XXXVIII: 94, 95, Rawson 1954, Lev. XLII: 1, Haller 1954, Şek. 62, Curtis 1989, Şek. 39.

⁷ “Düğme dip” terimi ilk olarak W. Andrae tarafından düğme, meme ucu ve küçük çıkıntı şeklinde dibi olan kaplar için kullanıldı. Bu mallar Assur saray seramiği içinde değerlendirilir. Yapım tekniği ve estetik özellikleri sayesinde düğme dipli vazoların içlerine değerli sıvalar konan kaplar olduğu düşünülür. Bu kapların kullanımı sırasında bir kaide üzerine konulduğu anlaşılır. Kuzey Mezopotamya, Suriye ve Filistin'de de varlığı bilinir. M.Ö. II. binyıl boyunca Mezopotamya'da yaygın olan düğme dipli vazolar Yeni Assur devrinde M.Ö. 9. yy. dan 7. yy. sonuna kadar sürekliliğini korumuştur.

⁸ Rawson 1954, 168.

dışa doğru kalınlaştırılmış ağız kenarlı örneklerin benzerleri Yukarı Dicle Havzası, Yukarı Habur Vadisi ve Orta Dicle Havzası'nda vardır⁹.

Çömlekçikler, alçak (fig. 4.8-10, 10. 2-3, 11. 1,5, 4) ya da yüksek boyunludur (fig. 4. 11, 11. 2). Basit, dışa doğru kalınlaştırılmış ya da çekilmiş ağız kenarları vardır, düz veya halka dipole sonlanmıştır. Çömleklerden yalnızca küçük boyutlu oluşlarıyla ayrılır. Benzerleri Yukarı Fırat Vadisi ile Orta Dicle Havzası'nda vardır¹⁰.

İncelenen çanak çömleklerin buluntu durumu ve tabakası belli olmadığı için eserlerin Yeni Assur'un hangi evresine ait olduğunu söylemek pek mümkün görünmemektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Orta Demir Çağ (Yeni Assur) çanak çömlekleri, Son Tunç-Erken Demir Çağ (Mitanni ve Orta Assur)'a göre daha homojen bir görünüm sergiler. Yeni Assur çanak çömlekleri, kremden devetüyüne, açık yeşilden pembeye değişen hamur renklerinde olup genellikle hamurlarının renginde bazen de krem renkte astarlanmıştır. Kaliteli mallar dışında hemen hepsi yoğun bitki katkılıdır. Hafif açkılı örneklerle beraber açkısız olanlar da sayıca fazladır. Çarkta biçimlendirilmişlerdir. Seramiklerin formları ise genellikle Erken Demir Çağ-Orta Assur örneklerinden çok farklı değildir, en belirgin ayrım Orta Demir Çağ-Yeni Assur döneminde çanak çömleklerin boyut olarak biraz daha küçülmesidir. Son Tunç Çağ'da sıkça kullanılan tabaklar veya sığ çanaklar bu dönemde azalarak kullanılmaya devam eder. Kullanılan çanak formları arasında, dik ya da açık ağızlı yuvarlak ve omurgalı gövdeli, keskin omuz ya da karınlı çanaklar ile eğik gövdeli örnekler yaygındır. Çanaklarda, basit, dışa doğru kalınlaştırılmış ve de şerit ağız kenarları oldukça sık kullanılmıştır. Çömlekler arasında boyunsuz yuvarlak veya küresel gövdeli örneklerin yanında "s" profilli alçak ya da yüksek boyunlu örnekler sıkça kullanılmıştır. Basit, dışa doğru çekilmiş ya da kalınlaştırılmış ağız kenarları çömlek formlarında sıkça görülür. Alçak veya yüksek boyunlu çömlekçikler ile yuvarlak gövdeli kadehler karşılaşılan diğer formlar içerisinde yer almaktadır.

Assur İmparatorluğu'nun M.Ö. 9. yüzyılda güçlenerek sınırlarını kuzeyde Güneydoğu Toroslara, güneyde Babil, batıda Akdeniz ve doğuda Zagroslar'a kadar genişletmesiyle Güneydoğu Anadolu bölgesi impara-

⁹ Coşkun 2013, Lev. CXX, Tekin 2009, Şek. 12: 1, 3, Şenyurt 1988, Lev. I: 1, Haller 1954, Şek. 5-11, Lines 1954, Lev. XXXVIII:3.

¹⁰ Blaylock 1999, Fig. 10: 15, Oates 1959, Lev.XXXVI: 43, Rawson 1954, Lev. XLII:1.

torluğun sınırları içine alınmıştır. Yeni Assur İmparatorluğu'nun politik egemenliği mimari, çanak çömlek ve diğer buluntular üzerinde de açıkça görülür. Tüm bu gelişmelerle paralel olarak kurulan yeni eyaletler ve garnizonlarla tamamen Assur İmparatorluğu'nun bir parçası haline gelen Güneydoğu Anadolu bölgesinde Orta Demir Çağ'da Assur etkili çanak çömlek kullanılmıştır¹¹. Bu kültürel birliktelik, daha sınırlı bir alanda olmak üzere, Orta Assur Dönemi'nde (M.Ö. 14-11. yy.) de var olmuştur. Orta Assur'un sadece kendi çekirdek bölgesinde varlığını sürdürdüğü M.Ö. 11-9 yüzyıllarda ise bu birliktelik kesintiye uğramış görünmektedir. Bu dönemde Assur kral listelerinde herhangi bir boşluk yoktur, M. Ö. 1076'da ölen I. Tukulti-apil Eşarra ile M. Ö. 884'de tahta çıkan II. Ashur-nasir-apli arasında 13 kraldan bahsedilir. Orta Assur'un tam olarak ne zaman bittiği ve Yeni Assur'un ne zaman başladığı çok açık olmamakla beraber Yeni Assur devleti M. Ö. 9. yüzyıldan itibaren imparatorluğa dönüşmüştür¹².

Orta Assur Krallığındaki bu politik durağanlığın etkileri bölgenin kuzeyinde farklı bir çanak çömlek grubuyla kendini gösterir, bu evrede Orta Fırat'ın kuzeyi ve Yukarı Dicle havzasında bölgesel olarak Doğu Anadolu kökenli “yivli mallar”ın yayılmasının bu boşluğu gösterdiği düşünülebilir. Güneyde ovalık kısımda bir başka tanımlamayla Mezopotamya düzlüğü'nün başladığı hatta ise bu etki görülmez.

Güneydoğu Anadolu bölgesinde Yeni Assur özelliğine sahip Orta Demir Çağ çanak çömleği siyasi durumla paralel bir süreç izlemiş görünür. M.Ö. 9. yüzyıl ortalarında gücünü hissettiren Assur'un yeni genişleme politikasının bir sonucu olarak Güneydoğu Anadolu'daki çanak çömlek repertuarında eskinin yani Orta Assur krallığının etki alanına girdiği dönemde olduğu gibi yeniden Assurlu unsurlara dönüş yaşanmıştır.

Coğrafi olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Kuzey Irak ve Kuzey Suriye ile bir bütünlük içerisindedir (fig. 1). Bölge, Orta ve Doğu Anadolu ile Suriye-Mezopotamya arasında gidip gelen ticari kervanlar, hayvancılıkla uğraşan göçerler ve bölgeye düzenlenen seferler için topografyanın elverişli oluşu sebebiyle sıkça kullanılmıştır. Fırat, Dicle ve bu iki nehrin büyük kolları çevresinde toplanan kentler konumları gereğince çoğu kez değişik ölçek ve kapasitelerde ticari faaliyetlerde bulunmuştur¹³. İki

¹¹ Anastasio 2010, 20, Hausleiter 2010, 205.

¹² Roaf 2001, 357.

¹³ Yakar 2007, 388.

nehirin ve kollarının oluşturduğu geniş ve verimli düzlükler bölgeyi aynı zamanda önemli bir tarım alanı haline dönüştürmüştür. Yerleşik tarımcı nüfusla beraber göçebe ve hayvancılıkla geçinen bir topluluk da vardır. Bu ekonomik sistemin Orta Demir Çağ'da da var olduğu düşünülebilir.

Bölge, Assur merkezi bölgesine yakınlığı, Bereketli Hilal'in neredeyse tamamını kapsayan bir coğrafyaya sahip olması, Fırat'ın ana kolları ve Dicle'nin kaynağına ev sahipliği yapışı, Doğu Akdeniz ve Anadolu ticaret yollarını barındırması gibi birçok unsur nedeniyle Eski Assur döneminden beri Krallığın özel önem verdiği bölgeler içinde olmuştur. Güneydoğu Anadolu bölgesinin kuzeyindeki Toros Sıradağları'nın aynı zamanda Urartu Krallığı'na karşı sınır bölgesi olması açısından da Assur için oldukça önemlidir.

Bölgenin kuzeyindeki Güneydoğu Toros Silsilesinin güney eteklerinden başlayan ve kilometrelerce devam eden düzlükler hemen her dönemde etnik çeşitliliğe ev sahipliği yapmıştır. Orta Demir Çağ'da ise bu farklı etik gruplardan bazılarının kurduğu güçlü krallıklarla etrafi çevrelenmiştir. Ancak bugüne dek yapılan kazı ve yüzey araştırmalarında bulunan Orta Demir Çağ çanak çömleklerinde Assur dışında bir başka etnik unsurun yansımaları tespit edilmemiştir. Bununla birlikte merkezi Mezopotamya'dan Anadolu'ya açılan ve neredeyse tamamı nehir vadilerini takip eden ana yollar üzerinde bulunan merkezlerdeki çanak çömlek grupları içinde günlük kullanım kaplarının yanında "saray malları"na benzer kalitedeki örneklerin rotaya uzak merkezlerden daha yoğun olarak ele geçtiğini söyleyebiliriz.

Mardin Müzesi'nde geniş bir satın alma koleksiyonu ile temsil edilen Orta Demir Çağ-Yeni Assur Dönemi'ne ait incelediğimiz çanak çömlekler Kuzey Suriye, Kuzey Irak ve Güneydoğu Anadolu Yeni Assur merkezleri çanak çömleği ile oldukça yakın benzerlik içindedir. Müze koleksiyonlarına satın alma yoluyla kazandırılmış eserler stratigrafik açıdan bir değer taşımazlar. Yalnızca mal ve teknik özellikler ile form çeşitliliğini göstermesi bakımından önem taşıyan sağlam durumdaki çanak çömlekler karşılaştırmalara bölgenin kültürel sıradüzenine katkı sağlayabilir. Bu malzeme olasılıkla bölgede gerçekleştirilen kaçak mezar kazılarında çıkarılıp müzeye getirilmiş olmalıdır, bu anlamda bölgedeki Assur kültürünün anlaşılabilmesi açısından önemli olabileceklerini düşünerek bu malzemeyi değerlendirmek istedik.

KATALOG

Figür 2

- 1- Ağız çapı 7.4 cm., dip çapı 0.5 cm., yükseklik 13 cm., pembe (2.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkı, çark yapımı. Env. No: 2010/1092
- 2- Ağız çapı 9 cm., dip çapı 2.5 cm., yükseklik 13 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, pişme nedeniyle krem alacalı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/882
- 3- Ağız çapı 12.5 cm., dip çapı 9 cm., yükseklik 22 cm., açık kahve (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkı, çark yapımı. Env. No: 2010/597
- 4- Ağız çapı 13 cm., dip çapı 9 cm., yükseklik 38 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açıkı, çark yapımı. Env. No: 2010/584

Figür 3

- 1- Ağız çapı 11 cm., dip çapı 15 cm., yükseklik 49 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/581
- 2- Ağız çapı 10 cm., dip çapı 15 cm., yükseklik 51 cm., açık kahve (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/580

Figür 4

- 1- Ağız çapı 9.5 cm., dip çapı 3.5 cm., yükseklik 3.5 cm., krem (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, pişme nedeniyle açıkı koyulu renk değişimleri var, orta kum ve yoğun bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/1764
- 2- Ağız çapı 9.5 cm., dip çapı 4 cm., yükseklik 3.4 cm., açık yeşil (2.5 YR 7/3) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, pişme nedeniyle koyuya doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açıkı, çark yapımı. Env. No: 2010/1776
- 3- Ağız çapı 13 cm., dip çapı 4 cm., yükseklik 5 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/1766
- 4- Ağız çapı 6 cm., dip çapı 1.5 cm., yükseklik 8.2 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, pişme nedeniyle kiremite doğru renk değişimi var, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açıkı, çark yapımı. Env. No: 2010/1091
- 5- Ağız çapı 6 cm., dip çapı 2.5 cm., yükseklik 11 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/1073

- 6- Ağız çapı 6.8 cm., dip çapı 1 cm., yükseklik 11 cm., açık yeşil (5 YR 8/3) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, pişme nedeniyle koyuya doğru renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/1173
- 7- Ağız çapı 7.5 cm., dip çapı 0.8 cm. yükseklik 10.5 cm., açık yeşil (2.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/1090
- 8- Ağız çapı 3.8 cm., dip çapı 0.4 cm., yükseklik 8.4 cm., açık yeşil (2.5 YR 7/3) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/1213
- 9- Ağız çapı 6 cm., dip çapı 1 cm., yükseklik 12.5 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/936
- 10- Ağız çapı 7 cm., dip çapı 3 cm., yükseklik 13.2 cm., krem (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/1053
- 11- Ağız çapı 8 cm., dip çapı 3.2 cm., yükseklik 13 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/670
- 12- Ağız çapı 7.5 cm., dip çapı 3 cm., yükseklik 16 cm., krem (10 YR 8/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/817

Figür 5

- 1- Ağız çapı 6.5 cm., dip çapı 1.5 cm., yükseklik 13 cm., krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, dışı ve ağız kenarının içi açık yeşil (2.5 Y 8/3) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/1484
- 2- Ağız çapı 4 cm., dip çapı 3.8 cm., yükseklik 14 cm., pembe (2.5 R 6/6) hamurlu, krem (10 YR 8/2) astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/1522
- 3- Ağız çapı 10 cm., dip çapı 3.8 cm., yükseklik 24 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, açık yeşil (2.5 Y 8/3) astarlı, orta kum ve yoğun bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Env. No: 2010/701
- 4- Ağız çapı 8 cm., dip çapı 3.5 cm., yükseklik 12 cm., açık kahve (7.5 R 6/4) hamurlu, krem (7.5 YR 7/3) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/846
- 5- Ağız çapı 10 cm., dip çapı 10.5 cm., yükseklik 21 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, açık yeşil (2.5 Y 8/4) astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Env. No: 2010/600

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Anastasio 2010 Anastasio, S., Atlas of the Assyrian Pottery of The Iron Age, Subartu XXIV, Brepols.
- Blaylock 1999 Blaylock, S., "Iron Age Pottery from Tille Höyük, South-Eastern Turkey", Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia (ed. A. Hausleiter – A. Reiche), Münster, 263-286.
- Coşkun 2013 Coşkun, N., Güneydoğu Anadolu Bölgesi Orta Demir Çağ Çanak Çömlek Kültür Bölgeleri: Gelişimleri, Sınırları, Çanak Çömlek Grupları ve İlişkileri Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi), Van.
- Curtis 1989 Curtis, J., Excavations at Qasrij Cliff and Khirbet Qasrij, British Museum Western Asiatic Excavations 1, London.
- Curtis – Green 1997 Curtis, J. – Green, A., Excavations at Khirbet Khatuniyeh, Saddam Dam Report II, London
- Guarducci – Laneri 2010 Guarducci, G. – N. Laneri, "Hirmebedon Tepe During the Iron Age Period: A Case Study in the Upper Tigris River Region", Anatolica XXXVI, 17-65.
- Haller 1954 Haller, A., Die Gräber und Gräfte von Assur, Berlin.
- Hausleiter 1999 Hausleiter A., "Graves, Chronology and Ceramics Some Considerations on Neo-Assyrian Assur", Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia (ed. A. Hausleiter – A. Reiche), Altertumskunde des Vorderen Orients 10, Münster, 127-146.
- Hausleiter 2010 Hausleiter, A., Neuassyrische Keramik im Kerngebiet Assyriens, Weisbaden.
- Karg 1999 Karg, N., "Gre Dimse 1998: Başlangıç Raporu", Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1998 Yılı Çalışmaları (ed. N. Tuna – J. Öztürk), TAÇDAM, 237-270.
- Kozbe 2007 Kozbe, G., "Kavuşan Höyük 2005 Yılı Kazısı", KST XXVIII-1, 573-588.
- Lines 1954 Lines, J., "Late Assyrian Pottery from Nimrud", Iraq 16-2, 164-167.
- Lloyd – Gökçe 1953 Lloyd, S. – N. Gökçe, "Sultantepe: Anglo-Turkish Joint Excavations, 1952", Anatolian Studies 3, 27-47.
- Müller 1999 Müller, U., "Die eisenzeitliche Keramik des Lidar Höyük", Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia (ed. A. Hausleiter – A. Reiche), Münster, 405-433.
- Oates 1959 Oates, J., "Late Assyrian Pottery from Fort Shalmaneser", Iraq XXI-2, 130-146.

- Rawson 1954 Rawson, P.S., "Palace Ware from Nimrud Technical Observations on Selected Examples", *Iraq* 16-2, 168-172.
- Roaf 2001 Roaf, M., "Continuity and Change from Middle to the Late Assyrian Period", *Eurasien-Abteilung Orient/Abteilung des Deutschen Archäologischen Instituts, Bonn*, 357-369.
- Şenyurt 1986 Şenyurt, Y., *Çok Renkli Geç Assur Devri Seramiği* (Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Şenyurt 1988 Şenyurt Y., "Girnevaz Kazıları Işığında Geç Assur Devri Dügme Dipli Vazoları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* XXXII-1/2, 281-291.
- Tekin 2009 Tekin, H., "Hakemi Use 2008 Yılı Kazılarında Keşfedilen Geç Assur Dönemi Mezarları", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 26-2, 193-211.
- Yakar 2007 Yakar, J., *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi. Tunç ve Demir Çağlarında Kırsal Kesimin Sosyo-Ekonomik Yapısı* (Çev. S.H. Riegel), İstanbul.

Fig. 1 Yeni Assur çanak çömleklerinin yayılım alanı (Haritanın konturları: Der Neue Pauly Supplement 3: A. Wittke, E. Ohlshausen, R. Szydlak (eds.) Historischer Atlas der Antiken Welt, Stuttgart, 2007, 017a).

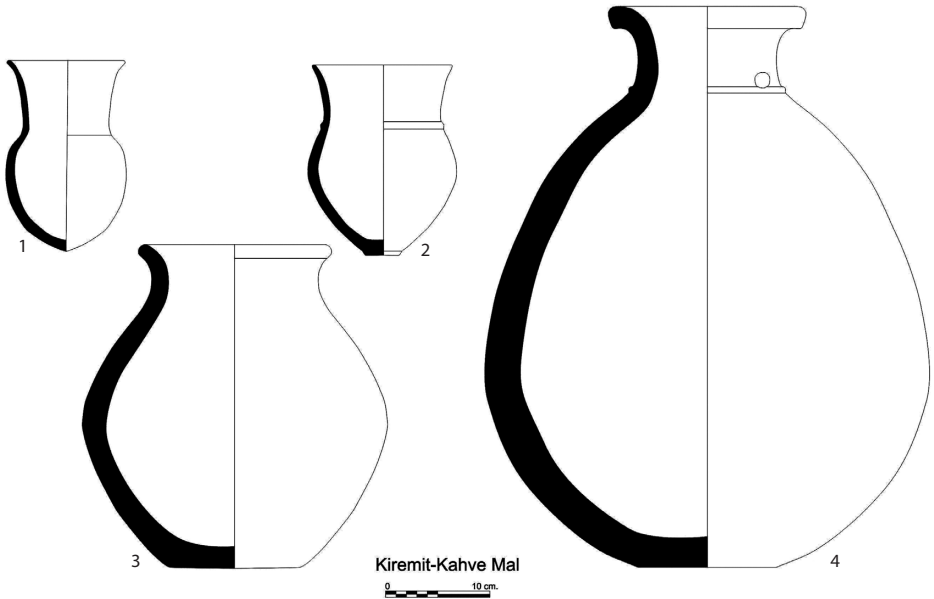

Fig. 2 1. Mardin Müzesi 2010/1092 envanter numaralı kadeh; 2. Mardin Müzesi 2010/882 envanter numaralı kadeh; 3. Mardin Müzesi 2010/597 envanter numaralı çömlek; 4. Mardin Müzesi 2010/584 envanter numaralı çömlek.

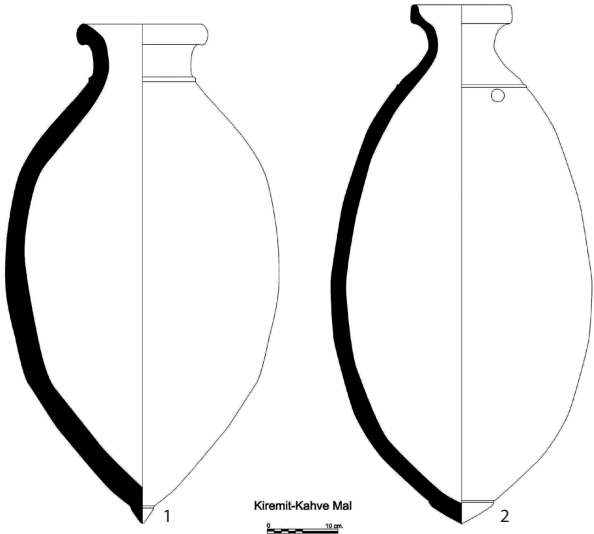

Fig. 3

1. Mardin Müzesi 2010/581 envanter numaralı çömlek;
2. Mardin Müzesi 2010/580 envanter numaralı çömlek.

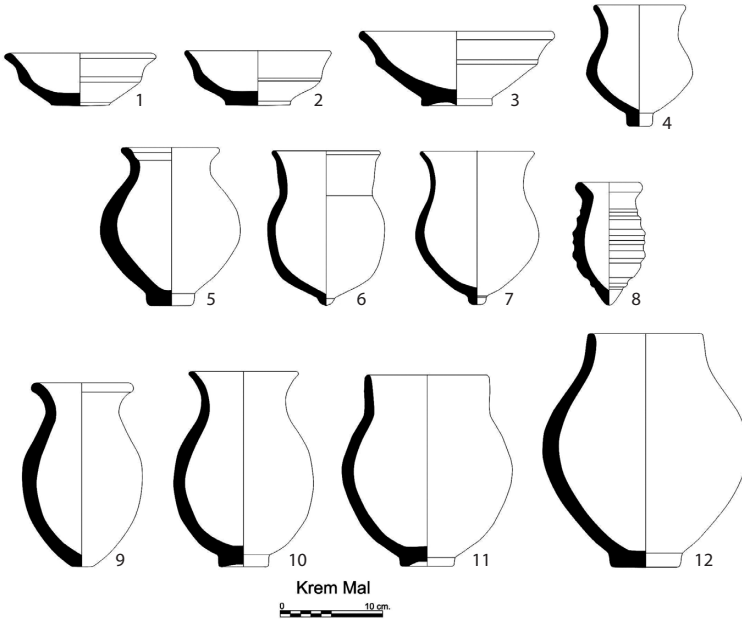

Fig. 4 1. Mardin Müzesi 2010/1764 envanter numaralı çanak; 2. Mardin Müzesi 2010/1776 envanter numaralı çanak; 3. Mardin Müzesi 2010/1766 envanter numaralı çanak; 4. Mardin Müzesi 2010/1091 envanter numaralı kadeh; 5. Mardin Müzesi 2010/1073 envanter numaralı kadeh; 6. Mardin Müzesi 2010/1173 envanter numaralı kadeh; 7. Mardin Müzesi 2010/1090 envanter numaralı kadeh; 8. Mardin Müzesi 2010/1213 envanter numaralı çömlekçik; 9. Mardin Müzesi 2010/936 envanter numaralı kadeh; 10. Mardin Müzesi 2010/1053 envanter numaralı kadeh; 11. Mardin Müzesi 2010/670 envanter numaralı kadeh; 12. Mardin Müzesi 2010/817 envanter numaralı çömlekçik.

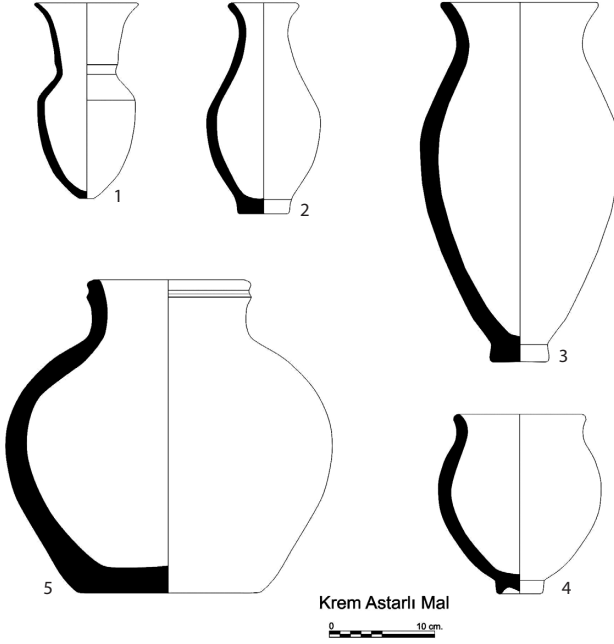

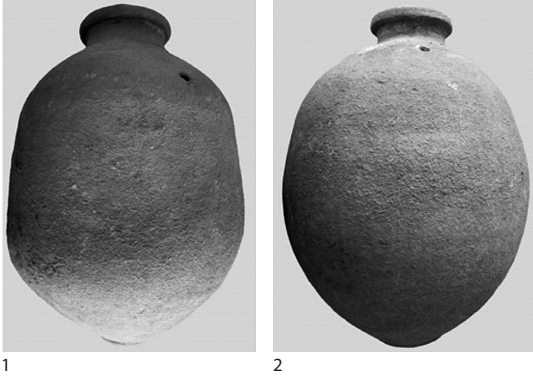
Fig. 5

1. Mardin Müzesi
Env. No: 2010/1484
envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi Env.
No: 2010/1522 envanter
numaralı kadeh;
3. Mardin Müzesi
Env. No: 2010/701
envanter numaralı
çömlek; 4. Mardin
Müzesi Env. No:
2010/846 envanter
numaralı kadeh;
5. Mardin Müzesi Env.
No: 2010/600 envanter
numaralı çömlek.

Fig. 6

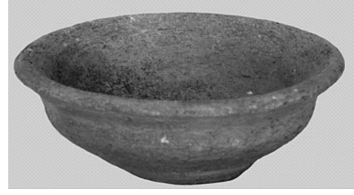
1. Mardin Müzesi
2010/1092 envanter
numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi
2010/882 envanter
numaralı kadeh;
3. Mardin Müzesi
2010/597 envanter
numaralı çömlek;
4. Mardin Müzesi
2010/584 envanter
numaralı çömlek.

1

2

Fig. 7 1. Mardin Müzesi 2010/581 envanter numaralı çömlek; 2. Mardin Müzesi 2010/580 envanter numaralı çömlek.

1

2

3

Fig. 8 1. Mardin Müzesi 2010/1764 envanter numaralı çanak; 2. Mardin Müzesi 2010/1776 envanter numaralı çanak; 3. Mardin Müzesi 2010/1766 envanter numaralı çanak.

1

2

3

Fig. 9
1. Mardin Müzesi 2010/1091 envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi 2010/1073 envanter numaralı kadeh;
3. Mardin Müzesi 2010/1173 envanter numaralı kadeh.

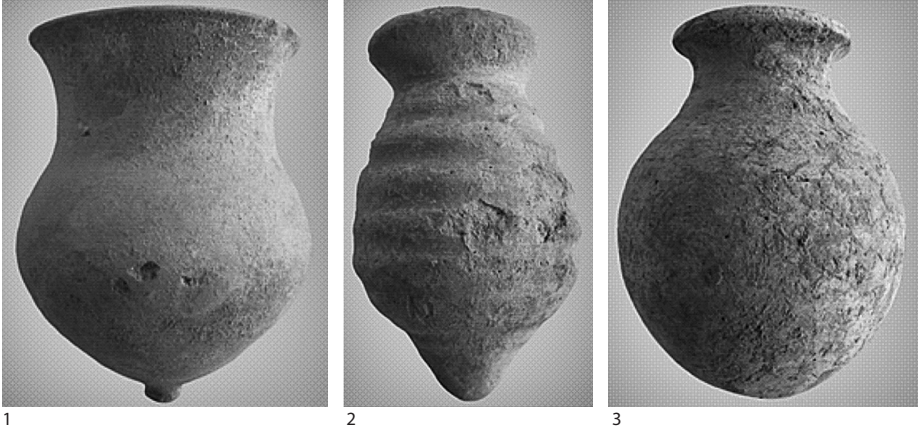

Fig. 10 1. Mardin Müzesi 2010/1090 envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi 2010/1213 envanter numaralı çömlekçik;
3. Mardin Müzesi 2010/936 envanter numaralı kadeh.

Fig. 11 1. Mardin Müzesi 2010/1053 envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi 2010/670 envanter numaralı kadeh;
3. Mardin Müzesi 2010/817 envanter numaralı çömlekçik.

Fig. 12 1. Mardin Müzesi 2010/1484 envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi 2010/1522 envanter numaralı kadeh;
3. Mardin Müzesi 2010/701 envanter numaralı çömlek.

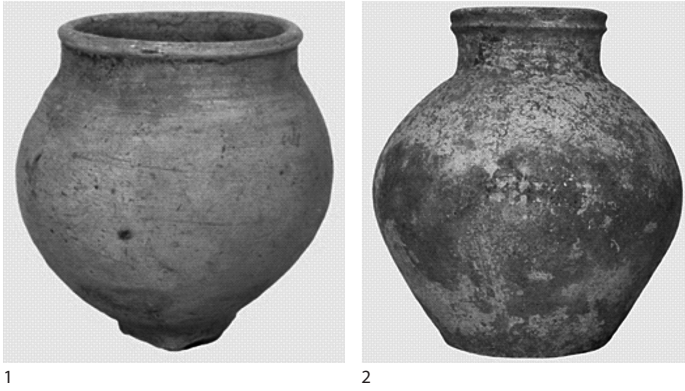

Fig. 13 1. Mardin Müzesi 2010/846 envanter numaralı kadeh;
2. Mardin Müzesi 2010/600 envanter numaralı çömlek.

